

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A
VITENDO VYA KUJIFUNZA HISABATI

684

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2018

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B.
2. Jibu maswali yote.

maktaba.tetea.org

1. Taja hatua nne ambazo mwalimu anapaswa kuzingatia wakati anapofundisha moto namna ya kuongeza vitu.

Kuelezea dhana: Elezea kuongeza, kama “Tuna mawe 2, tunaongeza 3, ni mangapi yote?”

Kutumia vifaa: Tumia vifaa kama mawe, kama kuweka mawe 2 na kuongeza 3 ili watoto waone ni 5.

Kushirikisha watoto: Waulize watoto waongeze, kama “Ongeza vidole 2 na 3, ni vingapi?”

Kupongeza juhudi: Pongeza watoto, kama “Hongera kwa kuongeza vizuri,” ili kuwapa motisha.

2. Hadithi ni mbinu moja ya kufundishia dhana ya kuongeza na kupunguza vitu. Orodisha sifa nne za hadithi bora.

Urefu: Hadithi iwe fupi, kama “Sungura alikula maapulo 3, akaongeza 2,” ili watoto wasichoke.

Lugha rahisi: Tumia lugha rahisi, kama “Mawe 5, yakaondolewa 2,” ili watoto waelewe.

Kuvutia: Hadithi iwe ya kuvutia, kama hadithi ya wanyama wanaofanya “biashara” ya mawe.

Inahusiana na mada: Hadithi iwe na kuongeza/kupunguza, kama “Kobe alipata mawe 4, akapunguza 1.”

3. Eleza kwa kifupi sababu nne za kutumia vihesabio wakati unapofundishia moto vitendo vya kuhesabu vitu.

Kufanya somo la vitendo: Vihesabio kama mawe hufanya somo liwe la vitendo, kama kuhesabu mawe 5.

Kusaidia uelewa: Vihesabio vinawasaidia watoto kuelewa, kama kuona mawe $3+2=5$.

Kuvutia watoto: Vihesabio vya rangi, kama mipira, vinawavutia watoto kushiriki katika hesabu.

Kukuza ubunifu: Vihesabio vinawasaidia watoto kufikiri, kama kutatua “Mawe 4-1 ni mangapi?”

4. Taja mambo manne yanayomsaidia moto tofautisha sarafu moja na nyingine wakati wa kujifunza fedha za Kitanzania.

Rangi: Sarafu tofauti zina rangi tofauti, kama sarafu ya shilingi 50 ni fedha, lakini 200 ni dhahabu.

Ukubwa: Sarafu zina ukubwa tofauti, kama sarafu ya shilingi 100 ni kubwa kuliko ya shilingi 50.

Namba: Sarafu zina namba, kama 100 au 200, zinazosaidia watoto kutambua thamani.

Alama: Sarafu zina alama, kama sarafu ya shilingi 200 ina picha ya nyati, ilhali ya 50 haina.

5. Eleza kwa kifupi hatua nne za kuzingatia unapotaka kupima vitu kwa kutok kwenye vihesabio vitano.

Kuchagua vifaa: Chagua vihesabio vinavyofaa, kama mawe 5 yanayofaa kwa watoto wadogo.

Kuelezea hatua: Elezea, kama “Tuna mawe 5, tunaondoa 2, ni mangapi yaliyobaki?”

Kushirikisha watoto: Waulize watoto wapime, kama “Hesabu mawe yaliyobaki baada ya kupunguza 2.”

Kupima usahihi: Angalia majibu, kama kuuliza “Mawe 5-2 ni mangapi?” ili kuhakikisha wanaelewa.

6. Bainisha hatua nne unazoweza kuzipitia kama mwalimu unapofundishia vihesabio vitano kwa kutok kwenye vihesabio.

Kutambua vihesabio: Onyesha vihesabio, kama mawe 5, na uwafundishe watoto kuyatambua.

Kuelezea kupunguza: Elezea, kama “Tuna mawe 5, tunaondoa 2, ni mangapi yaliyobaki?”

Kufanya vitendo: Tumia mawe, kama kuondoa mawe 2 kutoka 5, ili watoto waone ni 3.

Kupima uelewa: Uliza, kama “Punguza 5-3,” ili kuhakikisha watoto wanaelewa kupunguza.

7. Orodisha mambo manne ambayo yanazweza kumudu moto kuchagua fedha wakati wa kulipia kitu dukani.

Kutambua thamani: Watoto wajifunze thamani, kama sarafu ya shilingi 100 inatosha kununua pipi moja.

Kulinganisha bei: Wajifunze kulinganisha, kama pipi ni shilingi 50, wanahitaji sarafu ya shilingi 50.

Kutambua aina: Wajifunze aina za fedha, kama sarafu ya shilingi 200 ni kubwa kuliko ya 50.

Kuhesabu fedha: Wajifunze kuhesabu, kama kuongeza sarafu mbili za shilingi 50 ili kulipa shilingi 100.

8. Taja mbinu nne za kukuza stadi za udadisi, ubunifu na ugunduzi katika kufanya vitendo vya Hisabati kwa moto wa Elimu ya Awali.

Kutumia maswali: Uliza maswali, kama “Mawe 3 na 2 ni mangapi?” ili kuwafanya watoto wafikiri.

Kutumia michezo: Tumia michezo, kama “Duka,” ili watoto wagundue jinsi ya kuongeza sarafu.

Kutengeneza vifaa: Wasaidie watoto kutengeneza vihesabio, kama kuunda mawe ya rangi, ili wawe wabunifu.

Kushirikisha watoto: Wape nafasi ya kujaribu, kama kuuliza “Unaweza kupunguza mawe 5 kwa 2?” ili wawe na ubunifu.

9. Taja aina nne za vipimo rasmi katika somo la Hisabati kwa kutua mifano ya vizazi vya msingi.

Urefu (metre): K.m. kupima urefu wa meza kwa kutumia rula ya sentimita 30.

Uzito (kilo): K.m. kupima uzito wa begi kwa kutumia mizani ya kilo 1.

Muda (saa): K.m. kupima wakati wa kumudu somo kwa kutumia saa inayoonyesha saa 1.

Pesa (shilingi): K.m. kupima thamani ya kitu kwa kutumia sarafu ya shilingi 100.

10. Taja manufa manne ya upimaji katika somo la Vitendo vya Kujifunza Hisabati.

Kutambua uelewa: Upimaji unasaidia kutambua uelewa, kama kuuliza “Ongeza 3+2” ili kuona kama wanaelewa.

Kusaidia maendeleo: Unasaidia mwalimu kurekebisha, kama kufundisha tena ikiwa watoto hawajaelewa kupunguza.

Kuwapa motisha: Unawapa watoto motisha, kama kuwapongeza “Hongera kwa kuhesabu vizuri.”

Kupanga somo la baadaye: Unasaidia mwalimu kupanga, kama kuongeza changamoto ikiwa watoto wanaelewa vizuri.

11. Kuna mambo mbalimbali yanayofanya watu katika maisha ya kila siku yanayotambulisha nyakati za siku. Bainisha mambo matatu kwa kila nyakati za siku unazofundishwa moto wa Elimu ya Awali.

Asubuhi:

Jua linachomoza.

Jogoo anawika.

Watoto wanaamka kwenda shule.

Mchana:

Jua liko juu angani.

Watoto wanalala usingizi.

Ni wakati wa chakula cha mchana.

Jioni:

Jua linazama.

Watoto wananarudi nyumbani kutoka shule.

Mazingira yanaanza kuwa na giza.

Usiku:

Mwezi unang’aa angani.

Watoto wanalala.

Kuna giza na nyota zinang’aa.

12. Kwa kutumia mbinu ya hadithi, eleza hatua nne unazoweza kutumia kufundishia utengelezaji wa mapambo.

Kusimulia hadithi: Simulia hadithi, kama “Sungura alipamba nyumba yake kwa maua.”

Kuelezea hatua: Elezea jinsi Sungura alipamba, kama “Alichukua maua nyekundu na kuyapanga.”

Kushirikisha watoto: Waulize watoto wapambe, kama “Tumia karatasi nyekundu kupamba kama Sungura.”

Kupongeza juhudi: Pongeza watoto, kama “Hongera kwa kupamba vizuri,” ili kuwapa motisha.

13. Kwa nini mwalimu hushauriwa kutumia mbinu ya michezo zaidi katika kufundishia moto wa Elimu ya Awali vitendo vya Hisabati? Toa hoja nne.

Kuvutia watoto: Michezo kama “Duka” inawavutia watoto, hivyo kuwafanya wazingatie.

Kufanya somo la vitendo: Michezo inafanya somo liwe la vitendo, kama kuhesabu sarafu katika “Duka.”

Kushirikisha watoto: Michezo inawashirikisha, kama kuuliza “Ongeza sarafu 2+3” wakati wa mchezo.

Kufurahisha watoto: Michezo inawafurahisha, kama kucheza “Moja, Mbili, Tatu,” hivyo kuwafanya wajifunze kwa furaha.

14. Eleza hatua nne unazoweza kutumia kufundishia moto wa Elimu ya Awali kuhesabu namba 1 hadi 5.

Kutambua namba: Onyesha namba 1 hadi 5 kwa picha, kama 1, 2, 3, 4, 5, ili watoto wazitambue.

Kuhesabu kwa sauti: Waongoze watoto kuhesabu, kama “Moja, mbili, tatu, nne, tano,” kwa sauti.

Kutumia vifaa: Tumia mawe, kama kuweka mawe 5 na kuhesabu moja hadi tano.

Kupima uelewa: Uliza, kama “Taja namba baada ya 3,” ili kuhakikisha wanaelewa (4).

15. Fafanua msingi mitano ya ufundishaji na ujifunzaji wa vitendo vya Kujifunza Hisabati.

Usalama: Vifaa viwe salama, kama mawe laini, ili watoto wasiumie.

Kuvutia: Vifaa viwe vya kuvutia, kama mipira ya rangi, ili watoto washiriki.

Kushirikisha: Mbinu zishirikishe watoto, kama kuuliza “Ongeza 2+2,” ili wajifunze.

Urahisi: Mbinu ziwe rahisi, kama kutumia vidole kuhesabu, kwa watoto wadogo.

Vitendo: Somo liwe la vitendo, kama kuongeza mawe, ili watoto wajifunze kwa kugusa.

16. Eleza vitendo utakavyofanya ili kumudu mwalimu wa Elimu ya Awali dhana ya sifuri na kulandika.

Kuelezea sifuri: Elezea sifuri, kama “Hakuna mawe, ni sifuri (0).”

Kutumia vifaa: Tumia kikapu, kama “Kikapu kiko tupu, ni sifuri,” ili watoto waone.

Kufundisha kuandika: Onyesha jinsi ya kuandika 0, kama kuandika duara kwenye mchanga.

Kupima uelewa: Uliza, kama “Hakuna mawe, ni namba gani?” ili kuhakikisha wanaelewa sifuri ni 0.